

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยของการศึกษาเรื่อง “ความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์” ครอบคลุม 4 เรื่อง ตามลำดับ ได้แก่ ประชากรทั้งหมด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างประจำทั้งหมดของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ จำนวน 276 คน

สำหรับเหตุผลที่ศึกษาเฉพาะประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ เนื่องจากโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ เป็นหน่วยงานที่ต้องให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และประทับใจ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ต้องได้มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม ตามที่หน่วยงานกำหนด และมีเวลาและงบประมาณจำกัดจึงเลือกเฉพาะเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นเท่านั้น ว่ามีระดับความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมากน้อยเพียงใด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลจากประชากรภาคสนาม โดยผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นแนวทางในการสอบถามความคิดเห็นจากประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ หลักเกณฑ์การสร้างข้อคำถาม ลักษณะแบบสอบถาม และการทดสอบแบบสอบถาม

2.1 หลักเกณฑ์การสร้างคำถาม สำหรับหลักเกณฑ์การสร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

2.1.1 แบบสอบถามต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของการศึกษาใน
ครั้งนี้

2.1.2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นพื้นฐานทางทฤษฎี
ในการตั้งคำถาม

2.1.3 ใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้ศึกษาเอง

2.1.4 ขอคำปรึกษา คำแนะนำ และความร่วมมือจากผู้มีความรู้ความสามารถ หรือ
ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิต
เวชขอนแก่นราชนครินทร์ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ จำนวน 2 คน นอกจากนี้ ได้ขอคำแนะนำและ
คำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยนี้ให้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามอีกด้วย

2.2 ลักษณะของแบบสอบถาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าในการรวบรวมข้อมูลจากการ
วิจัยภาคสนามนั้น ได้ใช้แบบสอบถามให้ประชากรทั้งหมดตอบโดยเลือกสร้างแบบสอบถามเป็น
แบบมาตรประเมินค่า (rating scale) ที่แบ่งเป็น 3 ระดับ ตามแบบของ อาร์. เอ. ลิเคิร์ท (R.A.Likert)
หรือ ลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) โดยกำหนดให้มีน้ำหนักเปรียบเทียบกัน เป็นการแบ่งมาตราส่วน
ประมาณค่าของการตีความหมายออกเป็น 3 ระดับ โดยจัดรูปแบบที่เอื้อต่อการประเมินผล ให้มี
ความง่ายต่อผู้ตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์ผลมีค่าน้ำหนักเปรียบเทียบกัน 3 ระดับ ในส่วน
ของเกณฑ์การวิเคราะห์ระดับแต่ละข้อได้ใช้การคำนวณช่วงการวัด ตามแนวคิดของเบสส์ (Best
1977: 174) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{พิสัยของช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{ระดับการวัด}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66 \end{aligned}$$

กำหนดคะแนนเฉลี่ยดังนี้

3	เห็นด้วยระดับมาก	ช่วงคะแนน	2.33	-	3.00 คะแนน
2	เห็นด้วยระดับปานกลาง	ช่วงคะแนน	1.67	-	2.32 คะแนน
1	เห็นด้วยระดับน้อย	ช่วงคะแนน	1.00	-	1.66 คะแนน
	เห็นด้วยมาก				หมายถึง มีความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด
	เห็นด้วยปานกลาง				หมายถึง มีความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
	เห็นด้วยน้อย				หมายถึง มีความรู้สึกเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย

คำตอบที่ใช้ในแบบสอบถามมี เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 เกณฑ์การให้คะแนนในมาตรวัด

ระดับความพร้อม	ระดับคะแนน
เห็นด้วยมาก	3
เห็นด้วยปานกลาง	2
เห็นด้วยน้อย	1

สำหรับเหตุสำคัญที่เกื้อสร้างแบบสอบถามเป็นแบบมาตรประเมินค่าที่แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังกล่าว มีดังนี้

1. ผู้ศึกษาไม่ต้องการใช้การประเมินความละเอียดในระดับที่มากจนเกินไป เช่น 5 หรือ 6 ระดับ ซึ่งเป็นระดับที่เกินความเป็นจริง เกินความจำเป็น ผู้ตอบแบบสอบถามแยกแยะความเห็นหรือความรู้สึกของแต่ละระดับอย่างชัดเจนได้ยาก เกิดการโต้แย้งได้ง่าย ที่สำคัญคือ ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์จริงและฝืนสภาพความเป็นจริงแต่ผู้ศึกษาต้องการใช้การประเมินความละเอียดที่อยู่ในระดับที่พอเหมาะทั้งง่ายสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ 3 ระดับ
 2. ประหยัดเวลาแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม
 3. ผู้ตอบแบบสอบถามตัดสินใจได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น
 4. ง่ายต่อผู้อ่านหรือผู้นำผลการศึกษาไปอ่าน
 5. ทำให้ข้อมูลที่ได้รับเป็นกลุ่มก้อน ชัดเจน ถ้าเป็น 5 ระดับ ข้อมูลจะกระจาย เวลาเขียนบรรยายข้อมูลจะยืดเยื้อ ซ้ำซาก เกินความจำเป็น
 6. ทำให้ประหยัดเวลาและง่ายต่อการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล รวมตลอดทั้งการนำเสนอหรือเขียนบรรยายข้อมูล
 7. ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่เริ่มแรกได้กำหนดไว้ 5 – 6 ระดับ แต่หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ปรากฏว่า ข้อมูลมีลักษณะกระจายไม่เป็นกลุ่มก้อน แต่ละระดับไม่มีน้ำหนักมากเพียงพอ ทำให้ในที่สุดจำเป็นต้องยุบรวมเป็น 3 ระดับ
- ดังนั้น แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษานี้จึงประกอบขึ้นด้วย ข้อคำถามหลายข้อที่สามารถใช้เป็นตัวแทน หรือตัวชี้วัดที่ครอบคลุมเนื้อหาและสาระที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังได้เปิดโอกาสให้ประชากร

แสดงความคิดเห็นในเรื่องปัญหา ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้วจากการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ โดยแบบสอบถามประกอบขึ้นด้วยข้อคำถามปิดเป็นส่วนใหญ่ แต่จะมีข้อคำถามเปิดในตอนสุดท้าย แบบสอบถามที่ใช้แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่หนึ่ง เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่งงาน และระดับตำแหน่ง ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 6 ข้อคำถาม

ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวม 6 เรื่อง ดังนี้ เรื่องหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์

ส่วนที่สาม เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ รวม 6 เรื่อง

ส่วนที่สี่ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรที่มีต่อการพัฒนาความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ การเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ในปัจจุบันกับอดีตที่ผ่านมา และการเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารจัดการของโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์กับหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ลักษณะใกล้เคียงกัน ข้อมูลส่วนนี้ประกอบด้วย 14 ข้อคำถาม ท้ายสุดเป็นข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ ซึ่งเป็นคำถามเปิดเพียงข้อเดียวของแบบสอบถาม

2.3 การทดสอบแบบสอบถาม เมื่อสร้างข้อคำถามหรือแบบสอบถามสำหรับกลุ่มตัวอย่างเสร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบตามขั้นตอนต่อไปนี้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือช่วยในการทำวิจัยสนาม โดยผู้ศึกษาได้สร้าง หรือออกแบบสอบถามและสร้างตัวชี้วัดตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องนี้ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้จะต้องมีความเที่ยงตรง (validity) และมีความเชื่อถือได้ (reliability) ขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถามมีดังนี้

2.3.1 ยกร่าง แบบสอบถาม โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

2.3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง เป็นลักษณะของการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ตลอดจนเนื้อหาและถ้อยคำของแบบสอบถามให้รัดกุมและถูกต้อง

2.3.3 การตรวจสอบความเชื่อถือได้ ดำเนินการโดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดสอบ (pre-test) เพื่อทดสอบหาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยนำไป pre-test กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ จำนวน 30 คน ต่อจากนั้นจึงเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดนั้นมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อถือได้จากสูตร หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ได้กำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามดังกล่าวน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ ทั้งนี้ อาจคำนวณโดยใช้สูตร ดังนี้

$$a = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{s_i^2}{s_t^2} \right)$$

a = ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อในแบบสอบถามทั้งหมด

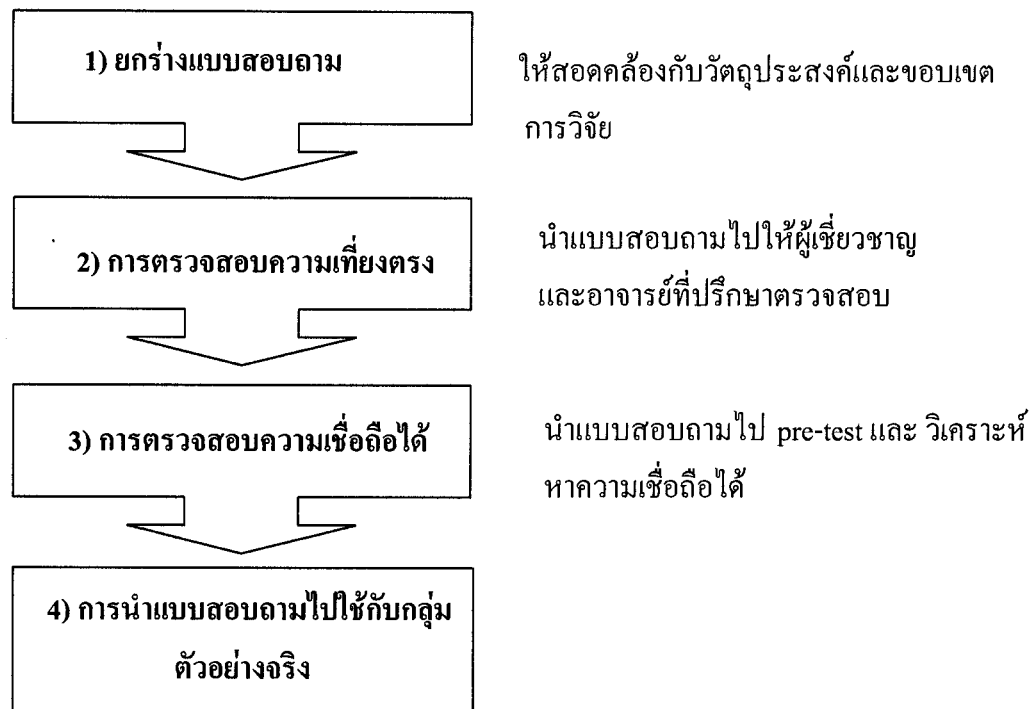
s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแบบทดสอบ

จากสูตรข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยได้นำมาใช้ในการทดสอบหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม จำนวน 30 ชุด ดังกล่าว ได้ค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ 0.89 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

2.3.4 การนำคำถามไปใช้กับประชากรจริง

ทั้งนี้ หากพบข้อบกพร่องในขั้นตอนใด ผู้ศึกษาวิจัยก็จะนำไปปรับปรุงแก้ไขจนผ่านทุกขั้นตอน ขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถามทั้ง 4 ขั้นตอนข้างต้นนี้ ได้สรุปไว้ในภาพที่ 3.2 ดังนี้

ภาพที่ 3.2 ขั้นตอนการทดสอบแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการศึกษาหลายวิธี คือ การศึกษาจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ (documentary research) การวิจัยสนาม (field research) ดังนั้นวิธีเก็บข้อมูลจึงมี 2 วิธีคือ

3.1 การรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและเอกสารต่างๆ ส่วนใหญ่เป็นการทบทวนวรรณกรรม ผลงานศึกษาหรือวิจัย ตลอดจนหนังสือ เอกสารเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีที่เกี่ยวข้อง

3.2 การรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างภาคสนาม ได้จากการแจกแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดสอบแล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบ (โปรดดูแบบสอบถามในภาคผนวก) นอกจากนี้แล้ว เมื่อกลุ่มตัวอย่างกรอกเสร็จสมบูรณ์แล้ว ผู้ศึกษาและผู้ช่วยจะมาเก็บภายหลัง

การรวบรวมข้อมูลภาคสนามนี้ กระทำในช่วงวันที่ 1 – 30 เมษายน 2550 โดยผู้ศึกษาและผู้ช่วยได้เก็บข้อมูลแบบสอบถาม และรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิธีการประมวลข้อมูล ก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ประมวลข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1.1 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการวิจัยภาคสนาม

4.1.2 ตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุดเพื่อดูความถูกต้อง และความสมบูรณ์

4.1.3 จัดคำตอบเป็นกลุ่ม และเป็นหมวดหมู่ รวมทั้งให้รหัส (code) คำตอบ

4.1.4 ใส่รหัสคำตอบจากข้อ 4.1.3 ลงในแผ่นรหัส (coding form) จนครบทุกชุด พร้อมกับทำคู่มือให้รหัส (coding book)

4.1.5 พิมพ์รหัสจากแผ่นรหัสทั้งหมดลงในแผ่นดิสก์ (diskette) ของเครื่องคอมพิวเตอร์ ฉะนั้น ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดจึงอยู่ในแผ่นดิสก์ในรูปของรหัส

4.1.6 จากนั้นได้ทำการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.2 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ในรูปของตาราง (contingency analysis) รวมทั้งใช้รูปแบบการวิเคราะห์พรรณนา (descriptive analytical approach) สำหรับสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) หรือ S.D. และการทดสอบค่าที่ (t-test) ตามความเหมาะสม